

Bájkkeavijssa NuorttaSálto

- Ienepláhko ja unnepláhko vierttiji aktan barggat

Tæksta: Idar N. Skogvold
Járggálibme: Idar Kintel

Mikal Urheiman lij álla subtsastit Gásluovta skávlá oahppijda.
Mikal Urheim hadde mye å fortelle til elevene ved Kjølsvik skole.

Vierttip aktan tjierrot gå ássje ælla gáktu galgalulujin, ja vierttip ándagis luojttet vaj værált galggá positijvalasj lájdov tjuovvot.

Dat lij oajvvesáhka gå Mikal Urheim lågádaláj Gásluovta skávlá nuorajskávlá oahppijda. 9. klássa le guokta vahko barggam "Sáme kultuvrra ja histávrrá" prosjevtajn ja danen Urheim bivddidaláj lågádalátjit. Subtsastij man ávon lij gå boares áhpadiddje vat besaj oahppijda lågádalát. Navti lågádalagáidij guhka sáme iellemis Divtasvuonan, áhpadiddjen suohkanin ja guoradallen. Duolla dálla lidjin gal muhtemijn nuora oahppijs gássjelisvuoda tjuovvot, gå Urheim guossidij værálav ja mihtos ulmuttijt subtsastahttijn. Valla juojddáv vierttijn galla ávkástallat ja gásluovtoahppiijn lidjin aha-vásádusá gå sáhka sjaddá sámij dile birra suohkanin sierraláhkáj ávdep tjuohtejage ájge.

Bivddokultuvrra ja gávddajáhtteviessom

Mikal Urheim tjalmostahtij duola dagu bivddokultuvrav 1200-jagijn gå Divtasvuonan stávtjas

láhkáj luondov ávkástallin. Ulmutja giesijt vuonajn viessun ja várijn dálvijt, ja ávkástallin duola dagu guolijt, juhtusijt ja sjattojt. Ulmutja gávddajáhtteviessomav tjuovvun, gánná guokta sajij gaskan jáhtálin, aktan ládnomoasestimijn gánná sierraláhkáj Murkosvuodna ja Rudnávuodna lidjin ájnas lánudallamsaje.

Rijdo oarjjevuona sámij ja iehtjádij gaskan

Urheima milta lidjin gálmma siva gå oarjjevuona sáme ja merrasáme ja suohkana davep látte rijddalin. Vuostatijn politihkalasj oasse gánná svenska rávkkin bájkijt nuortas Divtasvuonas. Madi merrasáme vuona davep bájkijn árrun, jáhttesáme Svierigis báhtin, ja navti sven-ska miejnnijn da dáfo svierigij gullujin. Nubbe siva lij rijddo ressursaj birra; guolij, láttij ja miehtse birra. Merrasáme vuonajt massin ja láddáduvvin. Guolmát siva lij sosial-darwinissma mij báidij birrusin 1850 jagijn. Dan baktu báidij dáddjadus nágin ulmutja lidjin buorebu nuppijs. Sámemána oahppin sij lidjin nievres slájas. Sáme lidjin avtagærdásattja, sámástit ja gáptijn vádtset lij iebdes. Sámemánáj aellim oajve realskávláv vátsátjit. Dav gullin sihke sijdan ja skávlán.

Vastesvuodas jáhkkuj ietjas identitehttaj

Urheim subtsastij áhkká birra Elin guhti ittij diede sámástit ja gáptijn vádtset lij

vastesvuolta ávddál Divtasvuodnaj báidij. Valla guhkes ájgen lij navti. Subtsastij aj daj sámij birra gudi oasestiddje Gunnar Stensenga lunna bessin sengaj sinna oademlanján idjadit. Sáme dábalattjat duolvva vantsaj sinna idjadin. Dáv dáhpádusáv vuonajn subtsastin, ja navti doajvov oadtjun boahteájggáj. Ja de lij sábmme Belka Kárel guhti eksámav tjadádij Oasesskávlán ja Gásluovtan oassásin kájan barggáj. Mikal állu alvaduváj gå rámbuvda milta akti guorrij ja iejvvij Kárelav bargon ekspeditorran látte rámbuvdan. – Vuoj man guhkás sáme lidjin boahám! Ja manenagi li sáme ienebuv ja ienebuv allasisá jáhkkegoahám, ja lip hájttám jáhkket mij lip nievres slájas, subtsastij Urheim. – Ulmusjárvo ij le dábdos ulmuttijos vattedum, valla juohkka ulmutja sjivnnjedime baktu.

Rámmpo Gásluovta skávláj

Nievres mujtoj ietjas skávláájges duogátijn ávdedij Urheim man ájnas le gå skávlá sáme guovlojn lij dakkira vaj máná e dárbaha sámevuodajn sirádit. Dan aktijvuodan rámpoj Gásluovta skávláv gudi árrat sámegeiela fáladagájn álggin ja aj álgadin sáme kultuvrav áhpadibmáj. "Sámeprosáekta" le moadda jage læhkám uksan sámevuohatj skávlá oahppijda. - Ienepláhko ja unnepláhko vierttiji aktan barggat. Moadda sieradusá ælla almma, ja jus galggap buorre boahteájgev oadtjot, de vierttip aktan tjierrot ja ándagis luojttet, hiejtij miellagiddis lågádalle.